

nagrobnych z piaskowca, granitu, wapienia unikając polerowanych powierzchni. Dnia 6 grudnia 1901 roku odbyło się uroczyste otwarcie nekropolii. W tym dniu odbyły się również pierwsze pochówki. Duży wkład w rozbudowę cmentarza wnieśli: długoletni dyrektor cmentarza Georg Hannig, pełniący swoje obowiązki w latach 1900–1928, oraz Franz Herbert, który pełnił funkcję dyrektora nekropolii aż do 1945 roku. W 1911 roku zorganizowano w Szczecinie wystawę sztuki cmentarnej. Rok później został spisany regulamin cmentarza. Pierwszy etap budowy cmentarza zakończył się wraz z I wojną światową, w 1918 roku. Koszty inwestycji łącznie z zakupieniem terenu pod budowę nekropolii wyniosły 3 mln marek. W tym czasie wykonano 7 km dróg, 40

km ścieżek spacerowych, założono 15 km instalacji wodnych i 300 różnych ujęć wody. Do 1918 roku na Cmentarzu Centralnym pochowano 57 000 osób, z czego 160 pochówków było ciałopalnych. Georg Hannig szczycił się tym, że udało mu się stworzyć cmentarz, utrzymany w konwencji parkowo-leśnej o wielkich walorach krajobrazowych.

Dzięki staraniom Hanniga oraz Luise Lotte Hoyer w 1918 roku, według ich projektu a także prawdopodobnie przy wsparciu architekta krajobrazu Fritza Zöppinga z Frankfurtu nad Menem nastąpiła rozbudowa cmentarza w kierunku zachodnim. Rozplanowano wtedy nową część cmentarza z alejami biegnącymi prostopadle do alei głównej cmentarza.

Widok na basen w gaju urnowym i kaplicę główną, 1928

Blick auf das Bassin im Urnenbain und auf die Hauptkapelle, 1928

von nicht polierten Grabskulpturen aus Sandstein, Granit und Kalkstein empfohlen. Die feierliche Eröffnung der Nekropole fand am 6. Dezember 1901 statt. An dem Tag fanden auch die ersten Beerdigungen statt. Einen grossen Beitrag zum Ausbau des Friedhofs errichteten: der langjährige Direktor des Friedhofs Georg Hannig, der das Amt von 1900 bis 1928 innehatte sowie Franz Herbert, der bis 1945 Direktor der Nekropole war. Im Jahr 1911 wurde in Stettin eine Ausstellung für Friedhofskunst veranstaltet und im nächsten Jahr wurde die Satzung des Friedhofs festgeschrieben. Die erste Ausbaustufe des Friedhofs wurde 1918 am Ende des 1. Weltkriegs, beendet. Die Kosten der Investition betragen zusammen mit dem Einkauf des Geländes drei Millionen Mark. In dieser Zeit wurden

7 km Fahrwege, 40 km Spazierwege, 15 km Wasserleitungen und 300 verschiedene Wasserfassungen angelegt. Bis 1918 haben auf dem Hauptfriedhof 57.000 Beerdigungen stattgefunden, wovon 160 Beisetzungen kremiert wurden. Georg Hannig war stolz darauf dass es ihm gelungen ist, einen Friedhof zu schaffen, der in einer Park- und Waldkonvention mit hervorragenden landschaftlichen Eigenschaften angelegt wurde.

Dank der Bemühungen Georg Hannigs und Frau Luise Lotte Hoyer und deren Planung (und wahrscheinlich mit der Hilfe des Landschafts-Architekten Fritz Zöpping aus Frankfurt/Main) wurde 1918 mit dem Ausbau des Friedhofs in westlicher Richtung begonnen. Es wurde damals der neue Teil des Friedhofs mit senkrecht zur Hauptallee füh-

Widok na Aleję Widokową, 1905

Blick auf die Aussichtsallee, 1905